

Bestuursinformatiebrief 1, 2019

31 januari 2019

Overdrachtsdocument bestuur Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Voor het *algemeen bestuur* in nieuwe samenstelling na de verkiezingen is een [overdrachtsdocument](#) opgesteld (actiepunt 93 van de actiepuntenlijst). In dit document worden de onderwerpen geagendeerd die volgens de ambtelijke organisatie in de komende vier jaar om beleidskeuzes zullen vragen. Daarbij wordt steeds het beeld geschetst van de stand van zaken tot nu toe en van de bestuurlijke aandachtspunten voor de komende tijd. Hierbij gaat het enerzijds om min of meer autonome ontwikkelingen, die ‘tandjes erbij’ vragen, zoals de effecten van klimaatverandering op ons beheer, de digitalisering en de invoering van de Omgevingswet. Maar anderzijds gaat het om nieuwe opgaven, die aansluiten bij de grote transitie in de samenleving, op bijvoorbeeld het gebied van klimaatadaptatie, energie en vitaal platteland. Met de ondertekening van het Interbestuurlijk Programma hebben ook de waterschappen de ambitie uitgesproken om hierin te investeren en dit als overheden gezamenlijk aan te pakken. Maar uiteraard zullen hierin bestuurlijke keuzes gemaakt moeten worden.

Ook is geprobeerd om aan te geven hoe dit zich verhoudt tot de opbouw en ontwikkeling van de meerjarenramingen met een doorkijk naar tariefontwikkeling. Met de beschrijving per thema waar het waterschap staat en welke keuzes er te maken zijn, én een analyse van de toekomstbestendigheid van onze begroting, tracht de ambtelijke organisatie bouwstenen aan te reiken om u voor te bereiden op de bestuurlijke keuzes in de komende bestuursperiode. Mede aan de hand hiervan kan het algemeen bestuur in nieuwe samenstelling bedenken: “[wat voor waterschap willen we zijn](#)”?

Bestuursakkoord Klimaatadaptatie en resultaten klimaatstresstest Zuid-West Utrecht

Het klimaat verandert: hogere temperaturen, een sneller stijgende zeespiegel, nattere winters, heftigere buien en kans op drogere zomers. Op 20 november 2018 tekenden gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het [Bestuursakkoord Klimaatadaptatie](#), waarin overheden op alle niveaus beloven zich in te gaan zetten om Nederland weerbaarder te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering. De Tweede Kamer is blij met dit akkoord, zo bleek uit de behandeling ervan in de Kamer op [26 november 2018](#) (ook ter invulling van actiepunt 99 van de actiepuntenlijst).

Ook in de regio Utrecht moeten we rekening houden met klimaatverandering, want die is ook daar al zichtbaar, vooral als het gaat om *wateroverlast* en –tekort door grote regenbuien en langdurige droogte. Acht Utrechtse overheden en de Veiligheidsregio Utrecht hebben de intentie om samen te werken aan oplossingen. De partijen werken samen zodat de regio Utrecht ook in 2050 nog aantrekkelijk is om te leven. Om deze doelen te realiseren, hebben de partijen zich in 2016 verenigd in een [Coalitie Ruimtelijke Adaptatie Regio Utrecht](#). Op de Klimaattop van 28 november 2018 (zie ook bestuursinformatiebrief [2018-8](#)) hebben 14 gemeenten in de regio Utrecht aangegeven samen te willen en blijven werken aan klimaatadaptatie. We willen dit doen door de twee samenwerkingsverbanden Winnet en Coalitie Ruimtelijke Adaptatie samen te voegen. Eind november 2018 is een regionale klimaattop georganiseerd en inmiddels zijn in de 14 gemeenten in het beheert gebied klimaatstress-testen uitgevoerd, zie eveneens [Coalitie Ruimtelijke Adaptatie Regio Utrecht](#), onder ‘publicaties’ (ook ter invulling van actiepunt 91 van de actiepuntenlijst).

Bestuursinformatiebrief 1, 2019

31 januari 2019

Regionale Energie Strategie

Een slagvaardig klimaatbeleid is harder nodig is dan ooit, zie de meest recente rapporten van het IPCC, Deltares en de VN over de consequenties van de klimaatverandering en de verwachte versnelling van de zeespiegelstijging. Een snelle overschakeling op duurzame energie is noodzakelijk om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren en daarmee de klimaatverandering te beperken. De waterschappen geven het voorbeeld met een actief adaptatie- en mitigatiebeleid.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zit bestuurlijk aan de landelijke klimaattafels en werkt in het regionale verband U10 / U16 via de bestuurstafel *Klimaat-neutrale regio* ook mee aan de Regionale Energiestrategie (RES) U16. Ambtelijk wordt in U16-verband al met gemeenten en provincie gestudeerd op het toekomstige energieverbruik en de potentiële energieopwekking in de regio, voor nadere informatie zie [Website](#).

Het *algemeen bestuur* zal in het voorjaar van 2019 via een startnotitie kunnen kiezen welke rol het waterschap wil spelen bij de opwekking van energie ten behoeve van de regio. Eind 2019 zal de RES U16, met instemming van alle verbonden raden, staten en algemeen besturen, een bod moeten doen aan het Rijk over het potentieel dat de regio wil ontwikkelen. Voor nadere informatie hierover verwijzen u voorts naar de [informatiebrief Regionale Energie Strategie](#) en het bijbehorende rapport '[Energietransitie Regio U16, een verkenning van energieverbruik en potenties](#)', die in iBabs zijn geplaatst onder [Informatie van college D&H](#).

Bestuurlijke aspecten evaluatie watertekort 2018

De zomer van 2018 behoort tot de droogste zomers sinds het begin van de officiële waarnemingen in de Bilt in 1901. Uit klimaatonderzoek blijkt dat we tevens te maken hadden met een van de warmste zomers van de afgelopen 300 jaar. Vanaf juli 2018 tot ver in november was de afvoer van de Rijn soms record-laag. Geen wonder dus dat wij als waterschap in de crisisorganisatie waren opgeschaald van 3 juli tot 12 november 2018.

In deze evaluatie wordt ingegaan op een viertal bestuurlijke aspecten van de calamiteit. Ten eerste zijn dit de meer algemene maatregelen ten aanzien van waterkeringen en water- kwantiteit en kwaliteit, ten tweede is dat de inzet van de Klimaatbestendige Water Aanvoer (KWA) ten derde zijn dit de organisatorische en financiële aspecten. Daarna gaan we in op de communicatie rondom deze extreme droogte. Er wordt afgesloten met een aantal conclusies die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen. [De evaluatie](#) treft u aan in iBabs onder [Informatie van college D&H](#).

Alternatieve planning en scope KWA+

Het colleges van Rijnland en De Stichtse Rijnlanden hebben op 15 januari 2019 ingestemd met een nader uitgewerkte planning voor het project KWA+, waarbij de laatste maatregelen gereed zijn in 2023 (in plaats van 2021); tevens zijn beide colleges akkoord gegaan met een uitbreiding van de scope van het project, waardoor in 2021 12 m³/s aan robuuste capaciteit beschikbaar is (i.p.v. 11,5 m³/s) en in 2023 15 m³/s aan robuuste capaciteit beschikbaar is (i.p.v. 14,5 m³/s).

De gewijzigde planning betreft met name de afronding van het traject door de Lopikerwaard (uit onder meer zorgvuldigheidsoverwegingen is de verkenningsfase daar verlengd) en het oplossen van

een knelpunt bij de Doorslagsluis in Nieuwegein (extra onderzoek nodig vanwege belangen vanuit het stedelijk gebied en de status van gemeentelijk monument); de andere vijf onderdelen zijn wel gereed in 2021.

De scope-wijziging betreft het creëren van een extra *inlaat* vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal (ARK) bij gemaal Haarrijn bij Maarssenbroek. Hierdoor kunnen de achterliggende polders bij droogte langs die rechtstreekste route van water worden voorzien en hoeft dat niet meer via gemaal Vleurterweide te gebeuren, hetgeen rechtstreeks ten goede komt aan het *debiet* van de KWA via de Leidsche Rijn. Het gaat hier om een uitgelezen kans om tegen relatief geringe inspanning en kosten een additioneel inlaatpunt vanuit het ARK te creëren, die een welkome uitbreiding vormt voor de KWA en geen inhoudelijke nadelen kent voor het eigen watersysteem. Voor nadere informatie over de KWA+ verwijzen wij u naar [website](#) van HDSR, alsmede naar de [nieuwsbrief](#) van dit project in iBabs onder [Informatie van college D&H](#).

Mogelijkheden plafond vaarvergunningen Kromme Rijn

In commissieverband is gevraagd of het mogelijk is een plafond vast te stellen voor het aantal te verlenen vaarvergunningen op de Kromme Rijn (zie actiepunt 90 van de actiepuntenlijst). In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat zo'n plafond weliswaar in principe mogelijk is, maar dat moet dan wel goed zijn onderbouwd, primair vanuit de waterhuishoudkundige taken/belangen van het waterschap als waterbeheerder. Dit betekent dat argumenten als luchtvervuiling en/of (lawaaï-)overlast voor het waterschap als bevoegd gezag voor de bescherming van het watersysteem geen dragende argumenten kunnen zijn, omdat de hoofdargumentatie vanuit het waterschap moet liggen in de mogelijke consequenties van te veel vaarvergunningen voor het watersysteem. In dat verband is een elektrisch aangedreven schroef met een hoog toerental misschien wel slechter voor het watersysteem dan een brandstof aangedreven schroef met een laag toerental. Juist daarom is het waterschap in overleg getreden met de gemeenten Utrecht en Bunnik om gezamenlijk te bekijken wat de mogelijkheden zijn voor beperkingen van het varen op de Kromme Rijn - vanuit ieders verantwoordelijkheid als bevoegd gezag voor een specifiek taakgebied - om zo tot een integrale benadering en een mogelijke oplossing te komen van dit vraagstuk.

Ook in dit verband is bij de behandeling van de nieuwe Keur nog gevraagd of de zorgplicht onder andere kan inhouden dat “maatschappelijke functies niet mogen worden belemmerd” en of dat dan ook ruimte biedt voor een beperking van het aantal vaarvergunningen op de Kromme Rijn. Deze zinsnede doelt op de situatie dat iemand bij de uitoefening van een activiteit op of nabij het water de uitoefening van maatschappelijke functies, zoals bijvoorbeeld recreatief medegebruik, niet mag hinderen. Dus als iemand een brug over een vaarwater wil aanleggen, dan moet hij bij de hoogte daarvan rekening houden met kanovaarders of boten. Met het aangehaalde zorgplichtartikel kunnen dus geen boten worden geweerd, integendeel het feit dat er recreatief wordt gevaren is een maatschappelijke functie waarmee juist rekening moet worden gehouden. Voor het reguleren van het *vaarwegbeheer* gelden feitelijk nog de bepalingen uit de oude ‘nee, tenzij-keur’ (hoofdstuk 3A van de nieuwe Keur). Zo staat er in artikel 3.A.1 van de nieuwe keur dat het verboden is zonder vergunning gemotoriseerd (zowel elektrisch als brandstof) te varen op de Kromme Rijn; ongemotoriseerd varen is wel toegestaan. Onder welke condities het gemotoriseerd varen wordt

toegestaan is geregeld in het vergunningenbeleid en - zoals hiervoor al is aangegeven - wordt de mogelijkheid om het aantal vaarvergunningen te beperken samen met de betrokken gemeenten onderzocht.

Inmiddels zijn over dit onderwerp ook schriftelijke vragen ingediend vanuit de fractie van WN; deze worden uiteraard nog beantwoord.

Stand van zaken implementatie Greendeal Vislood

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is bedoeld om de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa op orde te brengen. De Europese Commissie heeft een lijst van stoffen opgesteld die in heel Europa met voorrang moeten worden aangepakt (KRW lijst). De Commissie heeft ook milieukwaliteitsnormen vastgesteld voor deze stoffen. Op de KRW lijst staan de prioritaire stoffen die een groot risico vormen in en via het watermilieu. De meest risicovolle stoffen op de lijst zijn aangemerkt als prioritair gevaarlijk. De Europese Commissie heeft bepaald dat de lidstaten beheersmaatregelen moeten treffen, gericht op:

- het stoppen van emissies (vrijkomen) van de prioritair gevaarlijke stoffen
- het verminderen van emissies (vrijkomen) van de prioritaire stoffen

Lood is een prioritaire stof. Voor deze stoffen zijn Europese normen voor *oppervlaktewater* opgesteld. Elke lidstaat moet hieraan voldoen. De norm voor lood in het oppervlaktewater is een jaargemiddelde waarde van 7,2 µg lood/l opgelost in water. Alle locaties waar HDSR lood meet (KRW-waterlichamen) bleven in 2015, 2016 en 2017 ruimschoots onder deze Europese norm. Dit neemt echter beslist niet weg dat ook de aanwezigheid in het oppervlaktewater van lood in vaste vorm zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Vandaar dat de waterschappen de Greendeal Vislood hebben onderschreven, waarover eerder in de bestuursinformatiebrieven [2018-4](#) en [2018-5](#) al informatie is verstrekt. De gezamenlijke aanpak bestaat uit vier sporen: (1) communicatie en bewustwording loodvrij vissen, (2) instellen gebieden voor loodvrij vissen, (3) duurzame en aantrekkelijke alternatieven (4) verkennen van nut, noodzaak en de mogelijkheden van acties en of maatregelen voor de periode 2021-2027. Op 17 januari jl. heeft in UvW-verband een ambtelijke bijeenkomst plaatsgevonden van alle waterschappen over de verdere uitwerking van deze vier sporen. De Stichtse Rijnlanden wil hieraan verder handen en voeten geven door zich in 2019 binnen de VBC (Visstandbeheercommissie) Stichtse Rijnlanden te richten op communicatie en bewustwording, alsmede met het streven om samen met een gemeente en hengelsportverenigingen een gebied aan te wijzen waar alleen loodvrij mag worden gevestigd.